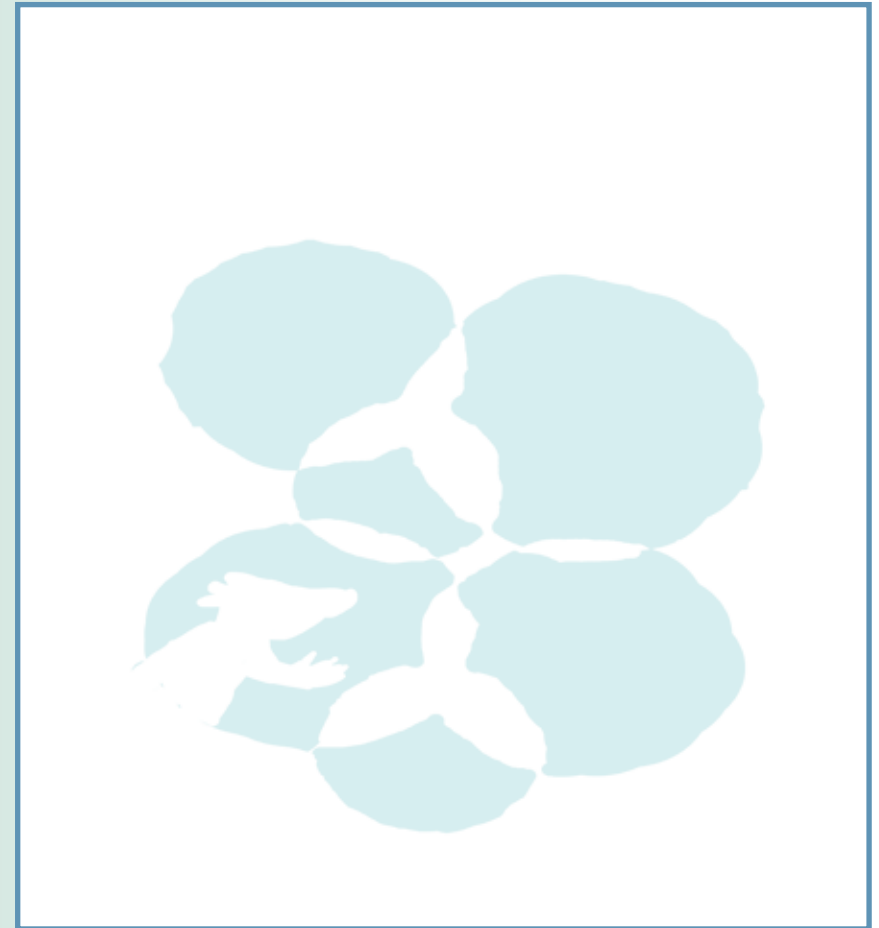

SZIMBÓLUMOK II.

A modul szerzője: Kovács Erzsébet

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

6. ÉVFOLYAM

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	11–12 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A kör szimbolikus jelentésének tágabb és mélyebb megismerése, a felmerülő gondolatok és érzések beemelése az alkotásba; közösségépítés, önismeret-fejlesztés
A modul témái, tartalma	Témái: Jelképek – Szimbólumok A kör szimbolikus jelentése
Megelőző tapasztalat	A szimbólum fogalmának megismerése; ismerkedés az emberiség számára fontos szimbólumokkal és azok jelentésével
Ajánlott továbbhaladási irány	Saját szimbólumok létrehozása
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önszabályozás: érzelmek kezelése A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív képességek: kreativitás, információkezelés Társas kompetenciák: együttműködés, kommunikációs készségek
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Vizuális kultúra A tantárgyakhoz: rajz és vizuális kultúra, magyar nyelv és irodalom A modulokhoz: <i>Szimbólumok I., III.</i> (szkc106_01, szkc106_03)
Támogató rendszer	Hoppál Mihály – Jankovics Marcell – Nagy András – Szemadám György: <i>Jelképtár</i> . Helikon Kiadó. Budapest, 1996; Rowena Shepherd – Rupert Shepherd: <i>1000 jelkép a művészetek és a mitológia világából</i> . Képzőművészeti Kiadó. Budapest, 2004; Spencer Kagan: <i>Kooperatív tanulás</i> . Önkonet. Budapest, 2001

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

Az I/a feladat **A** változatában alakítsunk ki egy nagyobb szabad teret az osztályban, ahol a tanulók szabadon sétálhatnak. Az I/a feladat **B** változatánál az üres térben lehet körberakni a székeket. Az I/b feladat **A** változatában a gyerekek figyeljenek arra, hogy mindenkinek legyen legalább három felkérése. A II/a feladat **B** változata azoknak a csoportoknak ajánlott, akik már jártasak a csoportalakításban. A II/b feladat **A** változatában, ha a hely engedi, egymás mellé érdemes kirakni a csomagolópapírokat, hogy a jó magyarázatokat egymás mellett lehessen látni. A II/e feladat **A** változatában színpadot és nézőteret kell kialakítani. A III/a feladat **A** változatában ismét szükség van szabad térre, és a székeket kör alakban kell elhelyezni. Fontos, hogy a kör zárt legyen.

Dolgozhatnak együtt az előző foglalkozáson alakult csoportok.

MELLÉKLETEK

Tanári mellékletek

P1 Mozgásos feladatok

P2 Gondolkodó fejek

Diákmellékletek

D1 Fény és árnyék – kérdőív (d2)

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Körök rajzolása I.					
A	A tanulók a tanár irányításával mozgásos feladatokat végeznek a térben. 5 perc	A kör mozgásos átélése Mozgásra, saját testre figyelés Testi kontaktus a társakkal	Egész osztály együtt		P1 (Mozgásos feladatok)
B	A tanulók körbe ülnek. Akihez a labda kerül, elmondja, mi jut eszébe a <i>kör</i> szóról. Ez lehet egy szó, illetve egy vagy több mondat. Fontos, hogy a labda mindenkihez odakerüljön. Ezután egy tanuló beáll a kör középebe. A többiek megfogják egymás kezét. A tanár a körön kívül sétál, és akit megérint, az elindít egy szorítást valamelyik irányba. A szorítást mindenkinek tovább kell adnia. A körben álló gyerekek pedig észre kell vennie, hol tart a szorítás. Ha meglátta, helycsere következik. 5 perc	Asszociációs játék a körrel Együttműködés Asszociáció Szabálytartás	Egész osztály együtt – beszélgetőkör, „Add tovább a mozdulatot!”		Labda

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	<p>A tanulók kapnak egy-egy lapot, amelyre hat kört rajzolnak szabad kézzel; ezek lehetnek különböző méretűek is. A köröket kiegészítik arra, ami eszükbe jut.</p> <p>A rajzok elkészülte után megbeszéljük, voltak-e olyan kiegészítések, amelyek több gyereknek is az eszébe jutottak, és volt-e olyan, amelyre csak egy gyerek gondolt.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Vizuális asszociáció a körrel</p> <p>Vizuális kifejezés</p>	<p>Önálló munka</p> <p>Egész osztály együtt – beszélgetés</p>	Rajzlap, rajzeszközök	
I/b Körökről					
A	<p>A tanulók köröket rajzolnak, melyek különböző méretűek is lehetnek. Arra kell figyelni, hogy minél szabályosabbak legyenek. Majd azok közül a körök közül, amelyek a leghabzóosabbra sikerültek, és a legjobban tetszenek, kiválasztanak annyi kört, ahányan a csoportban vannak. A kiválasztott körök egyikébe írják vagy rajzolják egy gondolatot a körről. A többi kör esetében a többi csoporttagot kéri meg, hogy írják vagy rajzolják le saját gondolatukat a körről.</p> <p>Ha elkészül az összes beírás vagy rajz, a tanulók megpróbálják kitalálni, hogy társuknak mi volt a célja a beírással vagy a rajzzal. Ha nem találják ki, megkérdezzük a társukat.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A körrrel kapcsolatos gondolatok</p> <p>Kapcsolatteremtés a társakkal</p> <p>Vizuális megjelenítés</p> <p>Asszociáció</p> <p>Együttműködés</p>	Csoportmunka	Rajzlap, rajzeszközök	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>A tanulók párt választanak. Mindenki arra a dologra gondol, ami a foglalkozás elején eszébe jutott a köről, majd a párok lerajzolják, lefestik ezeket. Nem a saját kezükkel, hanem a társuk kezével rajzolnak, és nem szabad megbeszélni, hogy mit fognak lerajzolni. Az irányító mozgatja a „rajzoló”, aki enged és figyeli a mozgást.</p> <p>Mikor kész a mű, a ceruzát tartó kéz tulajdonosa elmondja, mit lát a képen, majd az irányító is elmondja, hogy ő mit szándékozott rajzolni.</p> <p>10 perc</p>	<p>Együttműködés Vizuális alkotókészség Vizuális alkotás Olvasás</p>	Páros munka	Rajzlap, rajzeszközök, festőkészlet	
C	<p>A tanulók kört alkotnak. Minden második gyerek belép a körbe, és új kört alkot. A belső kör tagjai megfordulnak, és szembeállnak a külső kör egyegy tagjával, így párok alakulnak ki.</p> <p>Az egyik gyerek kérdez valamit a másiktól, ami érdeklő vele kapcsolatban. Ha megkapta a választ, ő is válaszol a másik kérdésére. Ezt a tanár jelzéséig folytatják.</p> <p>A belső kör ezután valamelyik irányba fordul, így új párok alakulnak, kérdeznek és válaszolnak. Így egyre több gyerekek kerülnek kapcsolatba, és egyre több gyerekek ismerkednek meg.</p> <p>(Fontos, hogy olyan kérdéseket tegyenek fel a gyerekek, amelyek nem sablonosak, és valóban a társuknak szólnak.)</p> <p>10 perc</p>	<p>Ismerkedés a társakkal Kérdésfeltevés Együttműködés Önismeret</p>	Páros munka		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. AZ ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Csoportalakítás					
A	A tanulók körbe állnak. A tanár mindenkinek ad egy számot 1-től 4-ig. Úgy alakítanak csoportokat, hogy az azonos számú gyerekek legyenek a csoport tagjai. 3 perc	Csoportalakítás Együtműködés	Csoportmunka		
B	A tanulók önállóan alkotnak csoportokat, és megbeszélik, ki lesz az 1-es, 2-es, 3-as, 4-es számú csoporttag. 3 perc	Együtműködés Csoportalakítás	Csoportmunka		
C	A tanár mondja meg, kik legyenek egy csoportban. 3 perc	Alkalmazkodás	Frontális osztálymunka – tanári közlés		
II/b A szimbólum jelentései					
A	A tanulók közösen dolgoznak a tanár útmutatása alapján: „Gondolkodó fejek”. 20 perc	A kör jelentéseinek magyarázata Együtműködés Ismeretek felelevenítése Gondolkodás	Kooperatív tanulás – egyidejű diákkvartett	Íróeszközök	P2 (Gondolkodó fejek) Csomagolópapír, íróeszközök, gyurma, ragasztó

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/c Fény és sötétség					
A	<p>A tanulók a Napról mint a kör szimbolikus jelentéséről beszélgetnek. Felsorolják, miért fontos a Nap az emberiség számára, és hogy a Nap hiánya mit okoz a természetben és az ember lelkében.</p> <p>Mindegyik gyerek kap egy kérdőívet, amelyet kitölt. Majd csoportban áttekintik a kérdéseket, hogy megismerjék egymás válaszait.</p> <p>A csoportszóvivők elmondják, milyen megoldások születtek a csoportjukban.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Beszélgetés a Napról</p> <p>Kérdőív kitöltése</p> <p>Önismeret</p> <p>Együttműködés</p> <p>Egymásra figyelés</p>	<p>Egész osztály együtt – beszélgetés</p> <p>Csoportmunka</p>	D1 (Fény és árnyék – kérdőív)	
B	<p>A gyerekek a csoportjukon belül párt választanak, és kérdéseket tesznek fel egymásnak.</p> <p>A te életedben mi a fény? Mi a fényes oldal?</p> <p>A te életedben mi a sötétség? Mi a sötét oldal?</p> <p>Mit tudsz tenni a fényért?</p> <p>Mit tudsz tenni a sötétség ellen?</p> <p>Ezt követően a csoport másik két tagja közül választanak párt. Elmondják neki, amit az előző párjukról megtudtak, és felteszik egymásnak a kérdéseket.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A fény és a sötétség szerepe az életünkben</p> <p>Együttműködés</p> <p>Önismeret</p> <p>A társak megismerése</p>	<p>Egész osztály együtt – beszélgetőkör</p> <p>Kooperatív tanulás – kétlépcsős interjú</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	<p>A csoportban körbeadnak egy papírt. Először olyan szavakat írnak rá, amelyek a fényhez kapcsolódnak, utána pedig olyanokat, amelyek a sötétséghez.</p> <p>Majd olyan szavakat gyűjtenek, amelyek a kettő között vannak, és nem dönthető el, hogy melyik oldalhoz kapcsolódnak.</p> <p>Ezt követően minden csoportban egy tanuló marad, a többiek átmennek egy-egy másik csoporthoz. Ott három szót mondanak az általuk összegyűjtött kifejezésekből. A többiek kitalálják, melyik csoporthoz tartoznak a szavak.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Szavak gyűjtése</p> <p>A szavak jelentésének és érzelmi töltésének mélyebb megismerése</p> <p>Együttműködés</p>	<p>Kooperatív tanulás</p> <p>– kerekasztal; „Három megy, egy marad”</p>	Íróeszközök	Papírok
II/d Alkotás					
A	<p>A kör jelentései közül mindegyik csoport választ egyet vagy többet. Eldöntik, hogy vizuális vagy dramatikus alkotást hoznak-e létre. A kettőt ötvöztetik is, és zenét, illetve különböző hangeffektusokat is alkalmazhatnak.</p> <p>A közös műben szerepelnie kell a kör egy vagy több jelentésének. Újra átnézhetik a nagy körökben összegyűjtött magyarázatokat.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Közös alkotás</p> <p>Együttműködés</p> <p>Kreativitás</p>	Csoportmunka	Papírok, textilek, jelmezként használható ruhadarabok, különböző hangforrások	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	A tanulók kör alakú papírra képet festenek. A téma: „A fény és a sötétség harca”. Alkotásukban a fény győzelmét örökítik meg. 20 perc	Kreativitás Asszociáció Érzelmek és gondolatok kifejezése vizuális alkotással	Önálló munka	Festőkészlet	Kör alakú papírok
C	A csoportok kör alakú rajzlapot kapnak. Mindenki egyszerre kezd el rajzolni a lapnak arra a felére, amelyik a legközelebb van hozzá, majd amikor úgy gondolják (vagy amikor a tanár jelez), fordítanak a lapon, és ott folytatják a rajzolást. Közben megbeszélik, hogy a lassan összeérő alkotások hogyan kapcsolódnak egymáshoz. A kör közepének megrajzolását közösen találják ki. 20 perc	„Körképek” létrehozása Kreativitás Vizuális alkotás Együttműködés	Csoportmunka	Rajzeszközök	Kör alakú papírok
II/e Bemutatók					
A	A tanulók előadják, bemutatják, illetve megtekintik a produkciókat. 15 perc	Előadói képesség	Frontális osztálymunka – dramatizálás, bemutatás		
B	Mindenki megmutatja a csoportjának, mit festett. A többiek megbeszélik, mi jut eszükbe a látottakról, majd az alkotó is elmondja gondolatait, érzéseit. Ezután a csoportok körbejárnak, és megtekintik a többi kiállított munkát. 15 perc	Vizuális alkotások hatásának verbális kifejezése Önkifejezés	Kooperatív tanulás – képtárlátogatás		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	<p>A csoportok kicserélik az elkészült munkákat, és a tanulók figyelmesen megnézik azokat.</p> <p>Megfigyelési szempontok lehetnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mit ábrázolnak a részletek? A kör mint szimbólum, illetve a vele kapcsolatos jelentések megjelennek-e? Tetszik-e? Hol vannak a kapcsolódási pontok? Hogyan oldották meg? A közép- és a szélső rész hogyan kapcsolódik egymáshoz? <p>Ha megnézték a rajzot, továbbadják, és egy másik csoport alkotásával folytatják a munkát.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Mások alkotásainak megítélése adott szempontok alapján</p> <p>A vizuális nyelv megértése</p> <p>Véleményalkotás</p>	<p>Csoportmunka – megbeszélés</p>		

III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

III/a Zárás

A	<p>A tanulók körbe ülnek a teremben, és az ismert kör alakú szimbolikus jelekről, jelentésekről beszélgetnek a tanár kérdései alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> Szerintetek miért a karikagyűrű a házasság szimbóluma? Általában miért kör alakú az óra? Miért kör formájú a bilincs? Miért kör alakú a születésnap torta? Miért kör alakú falakkal vették körbe a városokat? Miért kör alakú több közlekedési tábla? <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>A megismert szimbolikus jelentések alkalmazása a gondolkodásban</p> <p>Kreativitás</p>	<p>Egész osztály együtt – beszélgetés</p>		
---	--	---	---	--	--

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III/b Zárás					
A	<p>A tanulók körbe ülnek a teremben, és a tanár kérdései alapján beszélgetnek.</p> <p>Ha valaki a kör közepén áll, mit élhet meg? Ha valaki ki van zárva a körből, mit élhet meg? Ki lehet próbálni! Beszélhet az érzéseiről! Miért ülünk körbe, amikor beszélgetünk?</p> <p>Ezután a gyerekek felállnak, mindenki megfogja a másik kezét, és búcsúzásként megszorítja, hogy jó érzést keltsen benne.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Saját élmények szerzése, megfogalmazása</p> <p>Másokra figyelés</p> <p>Empátia</p> <p>Közösségépítés</p>	<p>Egész osztály együtt – beszélgetés</p>		

MELLÉKLETEK

P1 MOZGÁSOS FELADATOK

A tanulók először szabadon sétálnak a térben, majd úgy, hogy köríveket írnak le: mindenki a saját köreit. Lehet nagyobb és kisebb körben is sétálni.

A tanár tapsára mindenki megáll, és úgy helyezkedik el, hogy ha körbefordul, ne ütközzön bele senkibe.

A tanár útmutatása alapján különböző testrészekkel köröket rajzolnak a levegőbe: fejjel, lábbal, kézzel, törzssel, vállal, könyökkel, térdel stb. Minden irányban, minél több méretben.

A kör legyen minél szabályosabb: ahol kezdődött, ott végződjön.

Fontos, hogy a gyerekek mozgás közben koncentráljanak a körre, éljék át a kört.

Végül ismét sétálnak a térben, miközben kört alkotnak. A tanár tapsára megállnak, és bezárják a kört. Megfogják egymás kezét, és mindenki ránéz mindenkire. Így köszöntik egymást.

P2 GONDOLKODÓ FEJEK

A tanár a foglalkozás előtt nagyméretű köröket rajzol csomagolópapírokra. A kör szimbolikus jelentései közül megnevez egyet. A csoportok megbeszélik maguk között, hogy miért lehet ez a kör jelentése. Minden csoporttagnak ismernie kell a csoport álláspontját.

Majd a tanár mond egy számot 1 és 4 között. Azok a gyerekek, akiknek a száma elhangzott, az egymás mellé rajzolt nagy körök közül választanak egyet, és beírják a csoport válaszáat. Ez a kör lesz a csoportjuk köre. Ezután felolvassák, amit írtak. A többi csoport és a tanár közösen dönti el, hogy rendben van-e, amit írtak.

Ezután a tanár mond egy következő jelentést:

Idő

Nap

Folyamatosság

Örökkévalóság

Tökéletesség

Harmónia

Védettség

Egyenrangúság

Hold

Házasság